

Kindertaal in het Utrechtse Babylab

Nieuwsbrief 2006

In het centrum van Utrecht (Janskerkhof 13) is een zogenaamd ‘babylab’ gevestigd. Dit Utrechtse Babylab is een ruimte die speciaal is ingericht om onderzoek te doen naar het taalbegrip van kleine kinderen. Onderzoekers uit het hele land maken voor hun onderzoek gebruik van het babylab. Maar een geschikte ruimte alleen is niet genoeg. We hebben voor dit onderzoek ook de hulp nodig van (soms zeer) jonge kinderen. Graag zouden we ook u en uw kind uitnodigen om mee te doen met taalexperimenten in het Utrechtse Babylab.

Hoe ziet het eruit?

Meedoen aan het onderzoek houdt in dat u uw baby meeneemt naar het babylab. U en uw baby worden ontvangen in de experimenteerruimte (zie foto's bovenaan deze pagina) waar we met u het experiment kort doornemen. U wordt dan gevraagd een koptelefoon op te doen zodat u de reacties van uw baby niet beïnvloedt. In het onderzoek laten we kinderen naar woorden luisteren om te zien of ze een bepaalde voorkeur hebben. Een onderzoekssessie duurt maximaal 45 minuten en uw kind blijft de hele tijd bij u op schoot.

Waarom?

Kinderen leren doorgaans gewoon hun moedertaal. Toch is onderzoek naar taalontwikkeling belangrijk om minstens één belangrijke reden: er zijn kinderen bij wie het taalleren niet zomaar gaat. Om meer te weten te komen over verschillende taalstoornissen en – heel belangrijk – om afwijkingen vroeg op te kunnen sporen en te behandelen, is onderzoek nodig. Niet alleen onderzoek naar kinderen met een stoornis, maar ook naar kinderen die zich normaal lijken te ontwikkelen. Een afwijking kunnen we immers pas vaststellen als we weten wat normaal is.

Hoe kunt u zich aanmelden?

Als u of iemand die u kent geïnteresseerd is om mee te doen aan ons onderzoek, dan kunt u ons dit laten weten op één van de volgende manieren:

1. Mailen naar: kindertaal-fgw@uva.nl
2. Het formulier invullen op: <http://home.hum.uva.nl/variflex/>
3. Bellen naar: 020-525 3219 (Marian Erkelens)

We zijn vooral op zoek naar babies tussen de 0 en 2 jaar.

Vroeg, vroeger, vroegst

Hoe onderzoeken we de taalontwikkeling van kinderen die nog niet zelf een enquête kunnen invullen? Er zijn verschillende manieren om dit aan te pakken. We kunnen kinderen natuurlijk gewoon opnemen terwijl ze aan het praten zijn. Maar, zoals iedere ouder weet, begrijpen kinderen al heel veel voordat ze het eerste woord zeggen. Om achter de vroegste taalkennis van kinderen te komen, doen we begrips- en waarnemingsexperimenten in een Babylab.

Begripsexperimenten

Hoeveel kinderen van de zinnen die ze horen precies herkennen en begrijpen weten we niet precies. Een methode om dat te onderzoeken is kinderen te laten luisteren naar tekstjes die uit correcte Nederlandse zinnen zijn opgebouwd, en tekstjes die vrijwel dezelfde zinnen bevatten, maar waarin dan telkens een fout zit. Als de kinderen evenveel aandacht schenken aan beide typen van teksten, dan concluderen we dat ze het verschil tussen goed en fout nog niet waarnemen. Luisteren ze naar een van de teksten langer dan naar de andere, dan herkennen ze het verschil.

Kan, of heeft het paard gehinnikt?

Met zo'n begripsexperiment hebben we getest of kinderen van anderhalf jaar oud weten dat het voltooid deelwoord ('getrappeld') gekoppeld moet zijn aan een hulpwerkwoord, in dit geval 'heeft'. De kinderen hoorden verhaaltjes die bestonden uit grammaticale zinnen als 'de zon heeft helder geschinen', 'het paard

heeft vrolijk gehinnikt', enz. Ze hoorden ook teksten waarin alles hetzelfde was, behalve het hulpwerkwoord 'heeft'. Dat was vervangen door 'kan', zodat de zinnen niet klopten met de grammatica. De kinderen luisterden duidelijk langer naar de verhaaltjes met goede zinnen dan naar verhaaltjes met de afwijkende zinnen. Daaruit concluderen we dat ze het verschil goed horen, en bovendien een voorkeur hebben voor het correcte patroon. We hebben ook kinderen getest met een vader of moeder die dyslectisch is. Zulke kinderen hebben een veel grotere kans om later dyslectisch te worden dan normaal. Deze groep kinderen bleek geen onderscheid te maken tussen verhaaltjes met correcte en incorrecte zinnen. We weten inmiddels dat deze groep op allerlei aspecten van de taal achterblijft. We denken dan ook dat dyslexie voortkomt uit een taalontwikkelingsprobleem.

Toekomstig onderzoek

Het eerste experiment dat we binnenkort willen gaan doen gaat over de vraag of Nederlandse kinderen merken welke uitgang er bij een werkwoord hoort. We laten kinderen bijvoorbeeld horen 'hij drinken' en 'hij drinkt' en gaan dan kijken of ze het verschil tussen goede en foute uitgangen opmerken. In een tweede experiment willen we onderzoeken of kinderen woorden die dingen aanduiden ('tand', 'bal', 'piano', etc) in een andere groep stoppen als woorden die handelingen beschrijven ('dansen', 'lopen', etc.).

Deze nieuwsbrief is samengesteld door:

Elma Blom

Daniela Polišenská

Marian Erkelens

Frank Wijnen

Carien Wilsenach

<http://www.hum.uva.nl/aclc/>

<http://www-uilots.let.uu.nl/>